

N:o 42.

Ank. till Riksd. kansli den 31 mars 1892, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående dispositionen af inflytande hyresinkomster från de till svenska kronans egendom i Konstantinopel hörande bodlägenheter.
(1:a U. A.)

Uti en den 13 januari innevarande år till Riksdagen aflåten proposition (n:o 10) har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, i afvaktan på den slutliga pröfningen af väckt förslag rörande ombyggnad af de till kronans fastighet i Konstantinopel hörande bodlägenheter, medgifva, dels att af öfverskotten å de från berörda fastigheter inflytande hyresinkomster finge från och med år 1893 tills vidare till svenska kyrkan i Paris användas 3,050 kronor årligen, dels ock att samma öfverskott i öfrigt måtte tills vidare reserveras och insättas i Sveriges riksbank på särskild räkning, benämnd »medel influtna från kronans fastighet i Konstantinopel, till framtida disposition».

Såsom af det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet öfver utrikesdepartementsärenden för ofvannämnda dag inhemtas, har ministern för utrikes ärendena vid ärendets föredragning till en början erinrat, att den ifrågavarande fastigheten år 1757 genom dåvarande envoyén G. von Celsing, efter bemyndigande af kanslikollegium, inköpts för medel, som genom stamböcker, kollekter och eljest insamlats i ändamål att i Konstantinopel uppföra en luthersk kyrka. I det å tomten då befintliga hus hade emellertid, förutom kyrka, äfven bostad för beskickningen blifvit inredd, i det att Celsing anmält, att, "det i anseende till turkarnes fanatism och den dåvarande stränga regimen i Turkiet ej gått

an att angifva huset såsom kyrkans egendom eller der anordna en mer lysande kyrkoinrättning”.

Sedan Kongl. Maj:t år 1863 begärt Rikets Ständers medgifvande att med ifrågavarande egendom i Konstantinopel måtte få vidtagas de förfoganden, som kunde finnas bäst leda till att utan särskild kostnad för staten bereda svenska beskickningen vid Ottomanniska porten en passande och värdig bostad, samt Rikets Ständer anmält, att de för sin del, på grund af hvad i ämnet blifvit upplyst, medgifvit Kongl. Maj:t att vidtaga de förfoganden, som i ofvanberörda hänseende kunde anses lämpliga, hade inom berörda egendom sedermera under åren 1869 och 1870 arbeten blifvit utförda, omfattande dels nybyggnad af beskickningshotellet och uppförande af bodlägenheter i egendomens gräns åt Peragatan, för hvilka arbeten kostnaden blifvit bestridd genom lån, afsedt att amorteras genom inflytande hyror för bodlägenheterna. Sedan detta lån blifvit slutbetaladt, hade vid regleringen af statsverkets utgifter för år 1887 dåvarande ministern för utrikes ärendena anmält, att särskildt statsanslag för underhåll af ifrågavarande fastighet kunde för framtiden undvaras; och hade i följd häraf det anslag å 4,200 kronor, som dittills varit för detta ändamål under tredje hufvudtiteln uppfördt, ur riksstaten för år 1887 uteslutits. Alla utgifter för fastigheten hade från och med sistnämnda år bestridits af dess hyresafkastning, men då i dessa utgifter ingått omkostnader för större reparationsarbeten, hade räkenskaperna för fastigheten först år 1890 haft att uppvisa öfverskott. Enligt hvad utrikesministern den 11 april 1891 inför Kongl. Maj:t anmält, utgjorde detta öfverskott 4,956 kronor 82 öre.

Efter att å sid. 4 och 5 af statsrådsprotokollet erinrats, att lön till en legationspredikant i Konstantinopel varit å konsulsstaten uppförd ända till år 1882, då densamma på Kongl. Maj:ts framställning indragits, hvarefter frågan om befattningens återupprättande icke förekommit, hvarför den särskilda kapellbyggnad, som funnes å tomten, icke för närvarande användes, upplyser utrikesministern, att de vid Peragatan belägna bodlägenheter lemnade en årlig hyresinkomst af 15,897 kronor och att efter afdrag af det för egendomens underhåll samt för skatter m. m. erforderliga belopp, enligt de af kongl. beskickningen gjorda beräkningar ett årligt öfverskott af omkring 11,000 kronor kunde antagas framgent skola uppkomma. Kongl. beskickningen hade föreslagit att af detta öfverskott bilda en byggnadsfond afsedd att användas som bidrag till ombyggnad af bodlägenheterna för erhållande af större hyresinkomst, och den direkta utgiften för ett sådant företag skulle, enligt ett af en framstående arkitekt uppgjordt förslag, kunna beräknas till

omkring 150,000 kronor. Företaget skulle kunna utföras inom kort tid genom upptagande af ett byggnadslån och derefter skulle efter afdrag af underhålls- och amorteringskostnader ett så stort öfverskott uppkomma, att företaget kunde anses vinstgifvande.

För egen del vore utrikesministern benägen ansluta sig till beskickningens åsigt om lämpligheten att företaga en ombyggnad af berörda bodlägenheter, för så vidt en, i förhållande till kostnaderna för ombyggnaden, afsevärd ökning i fastighetens afkastning skulle kunna vinnas. Och med afseende på bodarnes fördelaktiga belägenhet vid hufvudgatan i en företrädesvis af den förmögnare europeiska befolkningen bebodd stadsdel, syntes det icke osannolikt, att företaget, på sätt beskickningen antagit, skulle komma att visa sig vinstgifvande. Frågan kunde dock icke för närvarande anses tillräckligt utredd, då det uppgjorda byggnadsförslaget syntes böra undergå granskning af annan byggnadskunnig och med förhållandena på platsen förtrogen person samt jemväl i öfrigt ytterligare upplysningar borde inhemtas för att bereda den största möjliga tillförlitlighet åt beräkningen af den afkastning, fastigheten i dess tillämnade nya skick kunde väntas lemna. Intill dess en sådan utredning föreläge, och fördelarne af det väckta byggnadsförslaget kunde med ledning deraf bedömas, ansåge utrikesministern frågan om dispositionen af öfverskotten å fastighetens hyresafkastning böra anstå, och dessa öfverskott tills vidare reserveras allenast med nedan omförmälda undantag af det belopp, 3,050 kronor årligen, som han ansåge böra användas till svenska kyrkan i Paris.

Till sistnämnda kyrka finnes i gällande riksstat å tredje hufvudtiteln för utgifter, som bestredes af svenska statsverket allena, uppfördt ett belopp af 2,950 kronor. Vid 1886 års riksdag hade Kongl. Maj:t begärt att det sedan flera år med 1,800 kronor utgående anslaget till samma kyrka måtte förhöjas med 1,700 kronor till 3,500 kronor, men Riksdagen hade endast så till vida bifallit Kongl. Maj:ts i berörda hänseende gjorda framställning, att ifrågavarande anslag förhöjdes med 1,150 kronor, utgörande återstoden af det belopp som blifvit disponibelt genom den af Kongl. Maj:t samtidigt föreslagna indragning af anslaget till underhåll af svenska kronans egendom i Konstantinopel; och anslaget till kyrkan i Paris hade derefter utgått med nämnda belopp 2,950 kronor.

Svenska församlingen i Paris hade emellertid genom sitt kyrkoråd i en, vid statsrådsprotokollet fogad ansökning af den 15 sistlidne oktober, till hvilken utskottet får hänvisa, anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta proposition, att det nuvarande anslaget till kyrkan

måtte höjas från 2,950 till 6,000 kronor. Det ytterligare anslaget skulle således blifva 3,050 kronor hvaraf 2,186 för fyllande af brist i kyrkans nuvarande budget och 864 kronor såsom lönetillökning för kyrkans pastor, hvilken, då han för närvarande uppbure 4,320 kronor från kyrkan och 2,000 kronor från 8:de hufvudtiteln såsom sjömansprest i hamnarne vid engelska kanalen, härigenom skulle i rundt tal erhålla 7,200 kronor eller 10,000 francs.

Denna ansökning hade blifvit förordad dels af Kongl. Maj:ts minister i Paris, som vitsordat kyrkans gagnrika verksamhet och till stöd för löneförhöjningen anført att lönen vore otillräcklig och att man icke alltid kunde påräkna att till pastor erhålla en person, som, i likhet med den nuvarande innehafvaren af befattningen, vore i tillfälle att af egna tillgångar fylla bristen i det för lefnadskostnaden i Paris erforderliga belopp, dels ock af h. h. erkebiskopen som i sitt, statsrådsprotokollet bilagda, yttrande likaledes förklarar sig på det lifligaste tillstyrka bifall till ansökningen.

Äfvenledes, lifligt öfvertygad om kyrkans gagnrika verksamhet, ansåge utrikesministern, att man måste befara, att denna verksamhet komme att afbrytas, om kyrkan icke erhöile ytterligare bidrag från svenska staten. Kyrkan med tillhörande tomter, af hvilka endast en del tagits i anspråk för kyrkobyggnaden, hade på sin tid förvärfvats för medel, som, ehuru till en del insamlade genom kollekter i Sverige, likväl hufvudsakligen erhållits genom af svenska kolonien i Paris på enskild väg gjorda insamlingar; men som församlingen senare öfverlemnadt kyrkan med tillhörande tomter till svenska staten, vore det, då kyrkan förklarats vara svenska statens egendom, icke möjligt för församlingen att upptaga lån på fastigheterna; och å andra sidan, då tomterna och kyrkobyggnaden åstadkommits hufvudsakligen genom församlingens medel, borde någon afyttring icke kunna ifrågasättas utan församlingens medgifvande.

När kyrkan öfverlemnades till staten hade ansetts sannolikt att kyrkan efter tomternas försäljning skulle komma i så god ekonomisk ställning att vidare statsunderstöd skulle kunna undvaras, men de förhoppningar man gjorde sig om tomternas hastigt stigande värde hade icke förverkligats, och det vore enligt utrikesministerns åsigt icke numera sannolikt att tomterna, af hvilka endast den bäst belägna hittills kunnat afyttras, komme att inbringa så mycket att allt bidrag från statsverket efter tomternas försäljning skulle kunna indragas, men anslaget borde i hvarje fall derefter kunna nedsättas, oafsedt att hela

frågan huru vida anledning fortfarande funnes till statsbidrag hvarje år kunde ånyo upptagas.

Den nu anmälda bristen i kyrkans budget hade i sjelfva verket alltid förefunnits, ehuru den hittills kunnat betäckas dels genom inkomsten för den försålda tomten och dels genom enskilda tillfälliga donationer, och hvad anginge förslaget att höja pastors lönen, ansåge äfven utrikesministern för sin del en sådan förhöjning i hög grad behöflig.

Då emellertid det nu anmälda behovet af tillskott i kyrkans inkomster så till vida kunde anses för tillfälligt, som dess behöflighet i hvarje fall måste underkastas ny pröfning vid en framtida tomtförsäljning, ansåge utrikesministern sig åtminstone icke för närvarande böra tillstyrka att hos Riksdagen äska ökning i det för kyrkan i Paris å 3:dje hufvudtiteln uppförda anslag, men deremot syntes det honom att det för kyrkan nu begärda beloppet skulle kunna tills vidare anvisas till utgående af öfverskotten å inkomsterna från kronans fastighet i Konstantinopel. Sistberörda fastighet hade förvärfvats i ett syfte, som låge mycket nära det ändamål, för hvilket den svenska kyrkoförsamlingen i Paris blifvit bildad, i det att man i båda fallen afsett att å främmande ort bereda tryggadt tillfälle till luthersk religionsutöfning och religionsvård. Det kunde icke förnekas, att öfverskotten å hyresafkastningen af fastigheten i Konstantinopel funne en med det ursprungliga syftet för fastighetsköpet närmare öfverensstämmande användning om deraf anvisades medel för den lutherska kyrkan äfven å andra orter, än om dessa öfverskott skulle tagas i anspråk för andra statsändamål. Och någon betänklighet borde icke heller möta med afseende å det belopp, som nu begärdes för kyrkan i Paris, då afkastningen af fastigheten i Konstantinopel numera vore tillräckligt stor, för att, äfven med afdrag af berörda belopp, lemna tillgång till anställande af en svensk prest vid legationen i Konstantinopel, om och när det kunde visa sig lämpligt och möjligt att ånyo der upprätta en dylik befattning.

Af det utaf Kongl. Maj:t nu äskade belopp, 3,050 kronor årligen till svenska kyrkan i Paris, äro, såsom här ofvan omförmälts, 2,186 kronor afsedda till fyllande af brist i kyrkans budget och 864 kronor till lönetillökning för kyrkans pastor. Då, enligt utskottets åsigt, det är af vigt, att den svenska kyrkliga verksamheten i Paris vidmagthålles, men fara är att denna verksamhet kommer att afbrytas, om kyrkan icke erhåller ytterligare bidrag från svenska staten, har utskottet funnit skäligt tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts framställning så vidt densamma rör

beredande af lönetillökning åt kyrkans pastor. Hvad deremot angår framställningen i hvad den afser fyllande af brist i kyrkans budget, finner utskottet det böra tillkomma den svenska församlingen i Paris att sjelf vidtaga åtgärder till bristens täckande eller balanserande tills vidare, i hvilket afseende svårighet desto mindre torde böra möta som utsigt förefinnes att genom försäljning af de till kyrkan hörande tomter för ändamålet tillgängliga medel skola inflyta.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot att öfverskotten å de från kronans fastighet i Konstantinopel ingående hyresinkomster tills vidare reserveras och på särskild räkning i riksbanken insättas, har, på grund af hvad ofvan anförts, velat tillstyrka, att af dessa öfverskottsmedel må användas ett belopp af 864 kronor för lönetillökning åt den svenska kyrkans pastor i Paris, men anser att sådant medgifvande nu bör lemnas endast för år 1893, på det nästkommande Riksdag må ej mindre ytterligare pröfva behovet än äfven, derest det samma fortfarande förefinnes, taga i öfvervägande, huru vida utgiften för omförmälda ändamål må lämpligen af ifrågavarande öfverskottsmedel bestridas.

Utskottet får därför hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen, i afvaktan på den slutliga pröfningen af väckt förslag rörande ombyggnad af de till kronans fastighet i Konstantinopel hörande bodlägenheter, medgifver dels att af öfverskotten å de från berörda fastigheter inflytande hyresinkomster må för år 1893 till lönetillökning för pastor vid svenska kyrkan i Paris användas 864 kronor, dels ock att samma öfverskott i öfrigt må tills vidare reserveras och insättas i Sveriges riksbank på särskild räkning, benämnd »medel influtna från kronans fastighet i Konstantinopel, till framtida disposition».

Stockholm den 31 mars 1892.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservation:

af herr friherre *A. R. von Kræmer*.

Herr *K. Bohnstedt* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit inom utskottet i förestående ärendes behandling.
